

Uredbu o Programu i načinu polaganja stručnog ispita za rad u državnim organima

Uredba je objavljena u "Službenom listu CG", br. 23/2024 od 20.3.2024. godine, a stupila je na snagu 21.3.2024.

Predmet

Član 1

Ovom uredbom propisuju se program i način polaganja stručnog ispita za rad u državnim organima (u daljem tekstu: stručni ispit), sastav i način obrazovanja komisija za polaganje stručnog ispita za odgovarajući nivo kvalifikacije obrazovanja, visina naknade za rad predsjednika, članova i sekretara tih komisija, kao i visina troškova polaganja stručnog ispita.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 2

Izrazi koji se u ovoj uredbi koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Program za V, VI i VII nivo kvalifikacije obrazovanja

Član 3

Stručni ispit za V, VI i VII nivo kvalifikacije obrazovanja polaže se po programu koji sadrži sljedeće predmete:

- 1) Ustavno uređenje Crne Gore;
- 2) Sistem javne uprave i osnovi prava Evropske unije;
- 3) Radno-pravni i službenički odnosi;
- 4) Upravni postupak, upravni spor i osnovi kancelarijskog poslovanja;
- 5) Javne finansije.

Program iz stava 1 ovog člana sastavni je dio ove uredbe (Prilog 1).

Program za III i IV nivo kvalifikacije obrazovanja

Član 4

Stručni ispit za III i IV nivo kvalifikacije obrazovanja polaže se po programu koji sadrži sljedeće predmete:

- 1) Osnovi ustavnog uređenja Crne Gore i prava Evropske unije;
- 2) Osnovi sistema javne uprave i službeničkih odnosa;
- 3) Osnovi upravnog postupka i kancelarijskog poslovanja;
- 4) Osnovi javnih finansija.

Program iz stava 1 ovog člana sastavni je dio ove uredbe (Prilog 2).

Pregled propisa i pravne literature

Član 5

Pregled propisa i pravne literature za programe iz čl. 3 i 4 ove uredbe utvrđuje organ državne uprave nadležan za poslove uprave (u daljem tekstu: Ministarstvo) i objavljuje ih na svojoj internet stranici.

Komisije za polaganje stručnog ispita

Član 6

Komisiju za polaganje stručnog ispita za V, VI i VII nivo kvalifikacije obrazovanja čine predsjednik i četiri člana, koji ispunjavaju sljedeće uslove:

- za predmete iz člana 3 stav 1 al. 1 do 4 ove uredbe najmanje VIII nivo kvalifikacije obrazovanja - pravni fakultet i deset godina radnog iskustva, odnosno sedam godina radnog iskustva ako imaju viši nivo kvalifikacije obrazovanja od VIII nivoa kvalifikacije obrazovanja;

- za predmet iz člana 3 stav 1 alineja 5 ove uredbe najmanje VIII nivo kvalifikacije obrazovanja - ekonomski fakultet i deset godina radnog iskustva, odnosno sedam godina radnog iskustva ako imaju viši nivo kvalifikacije obrazovanja od VIII nivoa kvalifikacije obrazovanja.

Komisiju za polaganje stručnog ispita za III i IV nivo kvalifikacije obrazovanja čine predsjednik i tri člana, koji imaju najmanje VIII nivo kvalifikacije obrazovanja i pet godina radnog iskustva u odgovarajućoj oblasti ispitivanja.

Rješenjem o obrazovanju komisija iz st. 1 i 2 ovog člana (u daljem tekstu: komisija) određuje se koje će predmete ispitivati predsjednik, a koje članovi komisije.

Komisija donosi poslovnik o svom radu.

Naknada

Član 7

Predsjednik, članovi i sekretari komisije imaju pravo na neto mjesečnu naknadu za rad čija visina iznosi za:

- predsjednika komisije, do 80% prosječne neto zarade u Crnoj Gori u prethodnoj godini, prema podacima organa uprave nadležnog za poslove statistike (u daljem tekstu: prosječna neto zarada);

- člana komisije, do 70% prosječne neto zarade;

- sekretara komisije, do 70% prosječne neto zarade.

Rješenje o određivanju naknade iz stava 1 ovog člana donosi ministar javne uprave.

Održavanje stručnog ispita

Član 8

Stručni ispit održava se najmanje jednom mjesečno.

Prijava i rješenje o polaganju stručnog ispita

Član 9

Prijava za polaganje stručnog ispita podnosi se Ministarstvu neposrednom predajom, preko poštanskog operatora ili elektronskim putem.

Uz prijavu iz stava 1 ovog člana, kandidat je dužan da priloži dokaze o ispunjavanju uslova za polaganje stručnog ispita.

Na osnovu potpune i uredne dokumentacije koja je blagovremeno dostavljena, Ministarstvo sačinjava listu kandidata koji ispunjavaju uslove za polaganje stručnog ispita.

O ispunjenosti uslova za polaganje stručnog ispita Ministarstvo donosi rješenje, koje se dostavlja kandidatu preko poštanskog operatora ili elektronskim putem.

Datum, vrijeme i mjesto polaganja stručnog ispita, sa listom kandidata kojima je odobreno polaganje stručnog ispita objavljuju se na internet stranici Ministarstva, najkasnije 20 dana prije početka polaganja stručnog ispita.

Troškovi

Član 10

Visina troškova polaganja stručnog ispita za V, VI i VII nivo kvalifikacije obrazovanja iznosi 10% prosječne bruto zarade.

Visina troškova polaganja stručnog ispita za III i IV nivo kvalifikacije obrazovanja iznosi 5% prosječne bruto zarade.

Visina troškova ponovnog polaganja stručnog ispita iznosi 5% prosječne bruto zarade.

Dokaz o uplati troškova polaganja stručnog ispita kandidat je dužan da stavi na uvid sekretaru komisije prije početka izrade pisanog testa.

Lica sa invaliditetom i lica iz porodica čiji su članovi korisnici materijalnog obezbjeđenja oslobađaju se troškova polaganja stručnog ispita.

Sredstva iz st. 1, 2 i 3 ovog člana uplaćuju se u Budžet Crne Gore.

Način polaganja stručnog ispita

Član 11

Stručni ispit sastoji se iz pisanog i usmenog dijela za svaki predmet iz čl. 3 i 4 ove uredbe.

Pisani dio

Član 12

Pisani dio stručnog ispita sastoji se iz pisanog testa koji kandidati izrađuju pod šifrom, elektronskim putem.

Pisani dio stručnog ispita za svaki predmet sadrži po pet pitanja i podrazumijeva provjeru znanja na način što kandidat bira jedan od više ponuđenih odgovora, odnosno daje odgovor na konkretno pitanje.

Pitanja za pisani dio stručnog ispita priprema komisija.

Svaki tačan odgovor na pitanje boduje se sa dva boda, tako da maksimalan broj bodova na pisanom dijelu testa za svaki predmet pojedinačno iznosi 10 bodova.

Izrada pisanog dijela stručnog ispita traje 60 minuta.

Usmeni dio

Član 13

Usmenom dijelu stručnog ispita pristupiće kandidat koji je ostvario najmanje šest bodova na pisanom dijelu stručnog ispita, za svaki predmet pojedinačno.

Pitanja za usmeni dio stručnog ispita za svaki predmet pojedinačno priprema predsjednik, odnosno član komisije koji je određen kao ispitivač za taj predmet.

Usmeni dio stručnog ispita polaže se tako što se kandidatu postavljaju po tri pitanja iz svakog predmeta pojedinačno.

Uspjeh kandidata na usmenom dijelu stručnog ispita ocjenjuje se ocjenom "položio" ili "nije položio" za svaki od predmeta.

Uspjeh na stručnom ispitu

Član 14

Stručni ispit položio je kandidat koji je za svaki predmet pojedinačno dobio ocjenu "položio".

Pravila polaganja stručnog ispita

Član 15

Prije početka polaganja stručnog ispita sekretar komisije utvrđuje identitet kandidata uvidom u ličnu kartu, pasoš ili drugu ispravu sa fotografijom na osnovu koje se može utvrditi identitet kandidata i upoznaje kandidata sa pravilima kojih se mora pridržavati tokom polaganja stručnog ispita.

Za vrijeme polaganja stručnog ispita nije dozvoljena međusobna komunikacija kandidata, upotreba personalnog računara, mobilnog telefona ili drugih sredstava koja ometaju polaganje stručnog ispita, niti napuštanje prostorije u kojoj se polaže stručni ispit.

Kandidat koji ne poštuje pravila iz stava 2 ovog člana, biće isključen iz daljeg postupka polaganja stručnog ispita.

Izradi pisanog dijela stručnog ispita prisustvuje sekretar komisije.

Nakon završetka polaganja stručnog ispita kandidat je dužan da napusti prostoriju u kojoj se stručni ispit polaže.

Odlaganje polaganja

Član 16

Komisija može, na pisani zahtjev kandidata, odložiti polaganje stručnog ispita, zbog bolesti kandidata ili drugih opravdanih razloga, za sljedeći rok za polaganje stručnog ispita.

Odustanak od polaganja

Član 17

Kandidat koji odustane od započetog polaganja stručnog ispita, ne pristupi polaganju stručnog ispita ili odloženom polaganju stručnog ispita, smatra se da nije položio stručni ispit.

Popravni ispit

Član 18

Kandidat koji je dobio ocjenu "nije položio" iz jednog predmeta ima pravo da iz tog predmeta polaže popravni ispit.

Pravo na polaganje popravnog ispita može se ostvariti, po pravilu, u sljedećem roku za polaganje stručnog ispita.

Ako kandidat, u roku iz stava 2 ovog člana, ne položi popravni ispit, smatra se da nije položio stručni ispit.

Zapisnik

Član 19

O toku polaganja stručnog ispita sekretar komisije vodi zapisnik.

Zapisnik iz stava 1 ovog člana sadrži:

- lično ime, očevo ime i prezime i rođeno prezime kandidata,
- dan, mjesec, godinu i mjesto rođenja kandidata,
- vrstu i nivo kvalifikacije obrazovanja,
- sastav komisije,
- dan, čas i mjesto polaganja stručnog ispita,
- podatak da li je kandidat odustao od započeto polaganja stručnog ispita,
- broj dobijenih bodova za svaki predmet pojedinačno na pisanom dijelu stručnog ispita,
- pitanja postavljena kandidatu na usmenom dijelu stručnog ispita,
- ocjenu kandidata za svaki predmet pojedinačno na usmenom dijelu stručnog ispita,
- uspjeh kandidata na stručnom ispitu,
- rok za popravni ispit,
- uspjeh kandidata na popravnom ispitu,
- vrijeme završetka stručnog ispita.

Zapisnik potpisuju predsjednik, članovi i sekretar komisije.

Sastavni dio zapisnika su izrađeni pisani testovi iz člana 12 ove uredbe.

Uvjerenje o položenom stručnom ispitu

Član 20

O polaganju stručnog ispita Ministarstvo vodi evidenciju.

O položenom stručnom ispitu Ministarstvo izdaje uvjerenje na obrascu koji je sastavni dio ove uredbe (Prilog 3).

Započeti postupci

Član 21

Kandidati koji stručni ispit polažu do 1. maja 2024. godine, taj ispit će polagati po programu utvrđenom Uredbom o programu i načinu polaganja stručnog ispita za rad u državnim organima ("Službeni list CG", br. 79/18, 17/22 i 73/22).

Primjena pojedinih odredaba

Član 22

Odredbe čl. 3 i 4 ove uredbe primjenjivaće se od 1. maja 2024. godine.

Prestanak važenja

Član 23

Danom stupanja na snagu ove uredbe prestaje da važi Uredba o programu i načinu polaganja stručnog ispita za rad u državnim organima ("Službeni list CG", br. 79/18, 17/22 i 73/22).

Stupanje na snagu

Član 24

Ova uredba stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 08-040/24-1270

Podgorica, 7. marta 2024. godine

Vlada Crne Gore

Predsjednik,
mr **Milojko Spajić**, s.r.

Prilog 1

PROGRAM STRUČNOG ISPITA ZA V, VI I VII NIVO KVALIFIKACIJE OBRAZOVANJA

I. USTAVNO UREĐENJE CRNE GORE

Ustav: Pojam ustava.

Ustav Crne Gore: Struktura; Sadržaj; Usvajanje i promjena ustava.

Osnovni principi: Suverenost; Demokratija; Vladavina prava; Podjela vlasti; Državni simboli; Teritorija; Jezik i pismo; Državljanstvo; Zakonodavstvo; Granice slobode; Diskriminacija; Pravni poredak; Odvojenost vjerskih zajednica od države i odnos sa drugim državama i međunarodnim organizacijama.

Ljudska prava i slobode: Osnove ljudskih prava i sloboda (osnov i jednakost, rodna ravnopravnost, pravo na jednaku zaštitu i pravo na pravni lijek, pravo na pravnu pomoć, ravnopravnost žene i muškarca, pravo na zdravu životnu sredinu); Ograničenje ljudskih prava i sloboda; Lična prava i slobode (prava i slobode kojima se štiti fizički integritet čovjeka, lična sloboda, pravo na privatnost); Politička prava i slobode (biračko pravo, prava kojima se štiti integritet ličnosti); Ekonomska, socijalna i kulturna prava i slobode (pravo svojine i pravo nasljeđivanja, sloboda preduzetništva, pravo na rad i pravo u vezi sa radom, pravo na štrajk, socijalna prava, posebna zaštita lica sa invaliditetom, zaštita potrošača, zaštita braka, porodice, majke i djeteta i prava djece, pravo na školovanje, sloboda stvaralaštva, nauka, kultura, umjetnost i prirodna i kulturna baština); Socijalni savjet; Posebna prava pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica; Prava stranaca; Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore (nadležnost, izbor, mandat).

Uređenje vlasti: Skupština Crne Gore (nadležnost, način rada i odlučivanje, sastav, način izbora i mandat, prava i dužnost poslanika i prestanak mandata); Imunitet; Predsjednik Crne Gore (nadležnost, izbor i mandat); Vlada Crne Gore (nadležnost, sastav, način izbora i prestanak mandata); Državna uprava (vršenje poslova državne uprave, prenošenje i povjeravanje poslova); Lokalna samouprava (način odlučivanja, oblik lokalne samouprave, opština, svojinska ovlaštenja i finansiranje, samostalnost); Sudstvo (načela sudstva i sudijska funkcija, Sudski savjet); Vojska Crne Gore; Državno tužilaštvo (nadležnost, imenovanje i mandat, Tužilački savjet).

Ekonomsko uređenje: Principi; Ekonomski prostor i državna svojina; Poreska obaveza; Centralna banka Crne Gore; Državna revizorska institucija.

Ustavnost i zakonitost: Saglasnost propisa; Objavljivanje i stupanje na snagu propisa; Zabrana povratnog dejstva propisa; Zakonitost pojedinačnih akata; Ustavni zakon za sprovođenje ustava.

Ustavni sud Crne Gore: Nadležnost; Odlučivanje; Sastav, izbor i mandat.

Evropski sud za ljudska prava: Uspostavljanje suda i broj sudija; Uslovi za izbor, izbor sudija i mandat; Rješenje; Sekretarijat i stručni saradnici; Opšta sjednica suda; Odbori, vijeća i odluke vijeća; Veliko vijeće, Nadležnost suda; Međudržavni sporovi; Pojedinačne predstavke i brisanje predstavki; Intervencija trećeg lica; Ispitivanje predmeta i postupak prijateljskog poravnanja; Javna rasprava i uvid u spise; Pravično zadovoljenje; Presude vijeća; Savjetodavna mišljenja; Privilegije i imunitet sudija; Zaštita imovine; Pravo na obrazovanje; Pravo na slobodne izbore; Zabrana kazne zatvora za dug; Sloboda kretanja; Zabrana protjerivanja sopstvenih državljana; Zabrana grupnog protjerivanja stranaca; Ukidanje smrtne kazne i smrtna kazna za vrijeme rata; Zaštita u postupku protjerivanja stranaca; Pravo na žalbu u krivičnim stvarima; Naknada za pogrešnu osudu; Ne bis in idem; Opšta zabrana diskriminacije.

II. SISTEM JAVNE UPRAVE I OSNOVI PRAVA EVROPSKE UNIJE

Državna uprava: Vršenje poslova državne uprave; Organi državne uprave (pojam i načela); Javnost i transparentnost rada organa državne uprave; Ministarstva; Drugi organi uprave; Organizacija državne uprave; Upravljanje i odgovornost; Odnosi i saradnja; Prenošnje i povjeravanje poslova državne uprave; Sredstva za rad organa državne uprave; Upravni nadzor; Zaštita crnogorskih interesa na međunarodnom planu; Principi međunarodne saradnje; Aktivnosti na utvrđivanju i sprovođenju vanjske politike; Pojam vanjskih poslova; Pojam diplomatsko-konzularnog predstavništva; Poslovi diplomatskog predstavništva; Poslovi konzularnog predstavništva; Pojam unutrašnjih poslova; Kontrola i nadzor rada policije (pojam i vrste); Nadležnost i poslovi organa uprave za izvršenje krivičnih sankcija; Izvršenje kazni zatvora (pojam i nadležnost); Prava zatvorenika; Reintegracija zatvorenika.

Lokalna samouprava: Pojam lokalne samouprave; Načela lokalne samouprave; Opština; Glavni grad; Prijestonica; Pravni status opštine; Poslovi lokalne samouprave; Imovina opštine; Organi opštine; Pravni status lokalnih funkcionera, službenika i namještenika; Upravljanje ljudskim resursima; Finansiranje opština; Mjesna samouprava; Učešće građana u ostvarivanju lokalne samouprave; Odnosi i saradnja; Javnost i transparentnost rada i zaštita lokalne samouprave; Evropska povelja o lokalnoj samoupravi.

Evropska unija: Nastanak Evropske unije; Države članice Evropske unije; Države kandidati za članstvo u Evropskoj uniji; Institucije Evropske unije (Evropski parlament, Savjet Evropske unije, Evropska komisija, Evropski sud pravde, Evropski revizorski sud, Evropski privredni i socijalni odbor, Odbor regija, Evropski investicioni fond, Evropska centralna banka, Evropski supervizor za zaštitu podataka, Kancelarija za službene publikacije Evropskih zajednica, Evropski centar za odabir osoblja, Evropska škola za javnu upravu); Izvori prava Evropske unije; Odnos izvora prava Evropske unije i pravnih sistema država članica; Usklađivanje propisa Crne Gore sa pravnim poretom Evropske unije; Evropska monetarna unija.

III. RADNO-PRAVNI I SLUŽBENIČKI ODNOSI

Prava, obaveze i odgovornosti državnih službenika i namještenika: Pojam i poslovi državnih službenika i namještenika; Principi službeničkog sistema; Kategorizacija radnih mjesta državnih službenika i namještenika; Uslovi za zasnivanje i postupak zasnivanja radnog odnosa državnih službenika i namještenika; Probni rad; Trajanje radnog odnosa; Zvanja državnih službenika i namještenika; Prava i obaveze državnih službenika i namještenika; Zarada, naknade i druga primanja; Odgovornost državnih službenika i namještenika - disciplinska i materijalna; Disciplinska komisija; Raspoređivanje državnih službenika i namještenika; Ocjenjivanje, napredovanje i utvrđivanje sposobnosti državnih službenika i namještenika; Stručno osposobljavanje i usavršavanje državnih službenika i namještenika i pripravnici;

Prestanak radnog odnosa; Ukidanje organa, odnosno poslova i reorganizacija; Zaštita prava državnih službenika i namještenika; Komisija za žalbe; Upravljanje kadrovima (organ za upravljanje kadrovima i Centralna kadrovska evidencija); Upravni inspektor.

Opšti propisi o radu: Pojam radnog prava; Izvori radnog prava (Ustav, zakoni, podzakonski akti, kolektivni ugovori, međunarodni izvori radnog prava); Pojam i bitni elementi radnog odnosa; Radna knjižica; Radno vrijeme; Puno radno vrijeme; Nepuno radno vrijeme; Skraćeno radno vrijeme; Rad duži od punog radnog vremena (prekovremeni rad); Raspored radnog vremena; Odmor u toku rada, dnevni i nedjeljni odmor; Odsustvovanje sa rada (plaćeno i neplaćeno odsustvo); Mirovanje prava iz radnog odnosa; Zaštita zaposlenih (opšta); Zaštita žena, omladine i invalida; Zaštita materinstva i pravo zaposlenih koji se staraju o djeci.

Službenička etika: Etički kodeks državnih službenika i namještenika; Integritet državnog službenika i namještenika; Plan integriteta; Sukob interesa i ograničenja državnih službenika odnosno namještenika u vršenju poslova.

IV. UPRAVNI POSTUPAK, UPRAVNI SPOR I OSNOVI KANCELARIJSKOG POSLOVANJA

Upravni postupak: Pojam, funkcija i predmet upravnog postupka; Upravna stvar; Načela upravnog postupka; Upravne aktivnosti (pojam upravnog akta, oblik, sadržaj i vrste rješenja, garantni akt, upravni ugovor, zaštita prava korisnika od opšteg interesa); Izdavanje uvjerenja i drugih isprava o kojima se vodi službena evidencija i o kojima se ne vodi službena evidencija; Prigovor kod drugih upravnih aktivnosti; Nadležnost (vrste nadležnosti, odlučivanje o sukobu nadležnosti); Sprovođenje upravnih aktivnosti na jednom mjestu; Ovlašteno službeno lice; Stranka i njeno zastupanje, Stranka u upravnom postupku; Zainteresovano lice u upravnom postupku; Vrste zastupnika u upravnom postupku; Komunikacija organa i stranaka (pojam, sadržina i način podnošenja podneska, značaj javne isprave, pravo na razgledanje spisa i pravo na obavještanje o toku postupka); Pozivanje, dostavljanje i obavještanje (načini pozivanja i dostavljanja, dostavnica, javno obavještanje); Rokovi (određivanje i produženje rokova, način računanja rokova); Povračaj u pređašnje stanje; Troškovi upravnog postupka (naknade troškova i nagrade drugim učesnicima u upravnom postupku); Pokretanje, vođenje i okončanje upravnog postupka; Načini pokretanja postupka; Utvrđivanje činjeničnog stanja; Pravo stranke na izjašnjavanje; Rok za donošenje rješenja; Okončanje postupka u slučaju ćutanja uprave; Dokazna sredstva (vrste dokaznih sredstava u upravnom postupku); Shodna primjena zakona kojim je uređen parnični postupak (pripremni postupak, ispitni postupak i usmena rasprava); Pravni lijekovi (žalba, ponavljanje postupka i prigovor); Poništavanje i ukidanje rješenja (obavezno poništavanje rješenja, poništavanje i ukidanje nezakonitog rješenja, ukidanje zakonitog rješenja, mijenjanje i poništavanje rješenja u vezi sa upravnim sporom, pravne posljedice poništavanja i ukidanja); Izvršenje (izvršni postupak, izvršnost rješenja, načini izvršenja).

Upravni spor: Pojam upravnog spora; Odluke u upravnom sporu; Stranke u upravnom sporu; Pokretanje upravnog spora; Postupak po tužbi; Ispitivanje sudske odluke i ponavljanje postupka; Obaveznost presuda.

Kancelarijsko poslovanje: Pojam kancelarijskog poslovanja; Pojmovi u okviru kancelarijskog poslovanja; Prijem, razvrstavanje i evidentiranje akata; Vođenje evidencija i vrste evidencija; Administrativno-tehnička obrada akata; Otpremanje akata; Arhiviranje i čuvanje arhiviranih predmeta.

V. JAVNE FINANSIJE

Javni prihodi: Pojam javnih prihoda; Vrste javnih prihoda.

Javni rashodi: Pojam javnih rashoda; Javni rashodi koji se finansiraju iz Budžeta Crne Gore; Javni rashodi koji se finansiraju iz budžeta opštine; Javni rashodi koji se finansiraju preko organizacija obaveznog socijalnog osiguranja.

Budžet: Osnovni pojmovi; Donošenje budžeta; Vrste budžeta; Sadržaj budžeta; Uravnoteženje budžeta; Primici budžeta; Izdaci budžeta; Konsolidovani račun trezora; Glavna knjiga trezora; Budžetski suficit i njegova upotreba; Iznosi finansiranja budžetskog deficita; Pripremanje i planiranje budžeta; Izdaci za potrošačke jedinice; Sadržaj zakona o budžetu i odluke o budžetu opštine; Izvršenje budžeta (raspodjela sredstava potrošačkih jedinica, sredstva tekuće i stalne rezerve, preusmjeravanje sredstava); Zajmovi i garancije (državni dug, uzimanje zajma i kratkoročnih pozajmica i davanje garancija); Unutrašnja kontrola budžeta; Završni račun budžeta; Poslovi državnog trezora; Poslovi budžeta; Revizija računovodstvenih dokumenata, ugovorenih obaveza i izdataka.

Javni prihodi za finansiranje prava i dužnosti države: Porezi (na dohodak fizičkih lica, dobit pravnih lica, nepokretnosti, promet nepokretnosti, dodata vrijednost; akcize na promet proizvoda i usluga, prirezi); Takse (administrativne, sudske, komunalne i registracione); Zajmovi; Naknade (za korišćenje vode, za korišćenje šuma, za korišćenje puteva i željezničke infrastrukture, za korišćenje zemljišta); Ostali javni prihodi.

Javni prihodi za finansiranje lokalne samouprave: Sopstveni izvori opštine (porezi, takse i naknade, samodoprinosi, drugi prihodi); Zajednički prihodi (od poreza i naknada); Egalizacioni fond i dotacije; Uslovne dotacije budžeta.

Javni prihodi za finansiranje obaveznog socijalnog osiguranja: Doprinosi iz zarada i drugih primanja osiguranika; Drugi javni prihodi, Obveznici doprinosa (osiguranici, poslodavci i drugi obveznici); Doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti.

Carinski sistem: Carine; Pojam i vrste carinskih instituta; Carinska tarifa; Oslobođanje od plaćanja carine; Nastanak carinskog duga; Gašenje carinskog duga.

I. OSNOVI USTAVNOG UREĐENJA CRNE GORE I PRAVA EVROPSKE UNIJE

Ustav: Ustav Crne Gore.

Ljudska prava i slobode: Osnove ljudskih prava i sloboda (osnov i jednakost, rodna ravnopravnost, pravo na jednaku zaštitu i pravo na pravni lijek, pravo na pravnu pomoć, ravnopravnost žene i muškarca, pravo na zdravu životnu sredinu); Ograničenje ljudskih prava i sloboda; Lična prava i slobode (prava i slobode kojima se štiti fizički integritet čovjeka, lična sloboda, pravo na privatnost); Politička prava i slobode (biračko pravo, prava kojima se štiti integritet ličnosti); Ekonomska, socijalna i kulturna prava i slobode (pravo svojine i pravo nasljeđivanja, sloboda preduzetništva, pravo na rad i pravo u vezi sa radom, pravo na štrajk, socijalna prava, posebna zaštita lica sa invaliditetom, zaštita potrošača, zaštita braka, porodice, majke i djeteta i prava djece, pravo na školovanje, sloboda stvaralaštva, nauka, kultura, umjetnost i prirodna i kulturna baština); Socijalni savjet; Posebna prava pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica; Prava stranaca; Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore (nadležnost, izbor, mandat).

Uređenje vlasti: Skupština Crne Gore (nadležnost i način rada); Predsjednik Crne Gore (nadležnost); Vlada Crne Gore (nadležnost); Državna uprava (vršenje poslova državne uprave); Lokalna samouprava (način odlučivanja, oblik lokalne samouprave i opština); Sudstvo (načela sudstva i Sudski savjet); Državno tužilaštvo (nadležnost i Tužilački savjet).

Ustavnost i zakonitost: Saglasnost propisa; Objavljivanje i stupanje na snagu propisa; Zabrana povratnog dejstva propisa; Zakonitost pojedinačnih akata; Ustavni zakon za sprovođenje ustava.

Evropska unija: Nastanak Evropske unije; Države članice Evropske unije; Države kandidati za članstvo u Evropskoj uniji; Institucije Evropske unije; Izvori prava Evropske unije; Usklađivanje propisa Crne Gore sa pravnim poretom Evropske unije.

II. OSNOVI SISTEMA JAVNE UPRAVE I SLUŽBENIČKIH ODNOSA

Državna uprava: Poslovi državne uprave; Organi državne uprave (pojam i načela rada); Organizacija državne uprave; Propisi ministarstava; Upravljanje i odgovornost; Odnosi i saradnja.

Prava, obaveze i odgovornosti državnih službenika i namještenika: Pojam i poslovi državnih službenika i namještenika; Uslovi za zasnivanje i postupak zasnivanja radnog odnosa državnih službenika i namještenika; Probni rad; Trajanje radnog odnosa; Zvanja državnih službenika i namještenika; Prava i obaveze državnih službenika i namještenika; Zarada, naknade i druga primanja; Odgovornost državnih službenika i namještenika (disciplinska i materijalna); Disciplinska komisija; Raspoređivanje državnih službenika i namještenika; Ocjenjivanje, napredovanje i utvrđivanje sposobnosti državnih službenika i namještenika; Stručno osposobljavanje i usavršavanje državnih službenika i namještenika i pripravnici; Prestanak radnog odnosa; Zaštita prava državnih službenika i namještenika; Komisija za žalbe.

Opšti propisi o radu: Pojam radnog prava; Izvori radnog prava (ustav, zakoni, podzakonski akti, kolektivni ugovori, međunarodni izvori radnog prava); Pojam i bitni elementi radnog odnosa; Radna knjižica; Radno vrijeme; Puno radno vrijeme; Nepuno radno vrijeme; Skraćeno radno vrijeme; Rad duži od punog radnog vremena (prekovremeni rad); Raspored radnog vremena; Odmor u toku rada, dnevni i nedjeljni odmor; Odsustvovanje sa rada (plaćeno i neplaćeno odsustvo); Mirovanje prava iz radnog odnosa; Zaštita zaposlenih (opšta).

Sistem lokalne samouprave: Pojam lokalne samouprave; Opština; Glavni grad; Prijestonica; Poslovi lokalne samouprave (sopstveni poslovi, preneseni i povjereni poslovi); Organi opštine (skupština, predsjednik); Pravni status lokalnih funkcionera i službenika; Odnosi i saradnja lokalne samouprave i građana.

III. OSNOVI UPRAVNOG POSTUPKA I KANCELARIJSKOG POSLOVANJA

Upravni postupak: Pojam, funkcija i predmet upravnog postupka; Upravna stvar; Načela upravnog postupka; Stranka i njeno zastupanje (stranka u upravnom postupku, zainteresovano lice u upravnom postupku, vrste zastupnika u upravnom postupku); Komunikacija organa i stranaka (pojam, sadržina i način podnošenja podneska, značaj javne isprave, pravo na razgledanje spisa i pravo na obavještanje o toku postupka); Pozivanje, dostavljanje i obavještanje (načini pozivanja i dostavljanja, dostavnica, javno obavještanje); Rokovi (određivanje i produženje rokova, način računanja rokova); Pokretanje, vođenje i okončanje upravnog postupka (načini pokretanja postupka, utvrđivanje činjeničnog stanja, pravo stranke na izjašnjavanje, rok za donošenje rješenja, okončanje postupka u slučaju ćutanja uprave); Pravni lijekovi (žalba, ponavljanje postupka i prigovor).

Kancelarijsko poslovanje: Pojam kancelarijskog poslovanja; Pojmovi u okviru kancelarijskog poslovanja; Prijem, razvrstavanje i evidentiranje akata; Vođenje evidencija i vrste evidencija; Administrativno-tehnička obrada akata; Otpremanje akata; Arhiviranje i čuvanje arhiviranih predmeta.

IV. OSNOVI JAVNIH FINANSIJA

Javni prihodi: Pojam javnih prihoda; Vrste javnih prihoda.

Javni rashodi: Pojam javnih rashoda; Vrste javnih rashoda (javni rashodi koji se finansiraju iz državnog Budžeta; javni rashodi koji se finansiraju iz Budžeta opštine; javni rashodi koji se finansiraju preko organizacija obaveznog socijalnog osiguranja).

Budžet: Donošenje budžeta; Vrste budžeta; Sadržaj budžeta; Završni račun budžeta; Poslovi državnog trezora; Poslovi budžeta; Revizija računovodstvenih dokumenata, ugovorenih obaveza i izdataka.

Javni prihodi za finansiranje prava i dužnosti države: Porezi (na dohodak fizičkih lica, dobit pravnih lica, nepokretnosti, promet nepokretnosti, dodata vrijednost); Akcize na promet proizvoda i usluga; Prirezi; Takse (administrativne, sudske, komunalne i registracione); Zajmovi; Naknade (za korišćenje vode, za korišćenje šuma, za korišćenje puteva i željezničke

infrastrukture, za korišćenje zemljišta).

Javni prihodi za finansiranje lokalne samouprave: Sopstveni izvori opštine; Zajednički prihodi; Uslovne dotacije iz državnog budžeta.

Javni prihodi za finansiranje obaveznog socijalnog osiguranja: Doprinosi iz zarada i drugih primanja osiguranika; Obveznici doprinosa (osiguranici, poslodavci i drugi obveznici); Doprinos za penzijsko i invalidsko, zdravstveno i osiguranje od nezaposlenosti.

Carinski sistem: Carine; Pojam i vrste carinskih instituta; Carinska tarifa, Oslobađanje od plaćanja carine; Nastanak carinskog duga.

NAPOMENA REDAKCIJE: Prilog u PDF formatu možete preuzeti klikom na sledeći link:

Prilog 3 (Uvjerenje o položenom stručnom ispitu za rad u državnim organima)